

DERDE KENNISDAG VAN STOWA EN RIJKSWATERSTAAT OVER TOESTAND VAN DE DIJKEN

Inspectie waterkeringen krijgt langzaam vorm

Na dijkschuivingen in onder meer Stein en Wilnis kwam de vraag of de huidige inspectietechnieken van keringen wel voldeed. Vooral in het geval van Stein, waar de kering 's morgens was gecontroleerd en 's middags afschoof, leek de inspectie te falen. STOWA en Rijkswaterstaat hebben zich flink beziggehouden met de verbetering en uniformering van dijksinspecties en de beschikbare technieken. Om de stand van zaken te laten zien, wordt elk jaar een Kennisdag Waterkeringen op 9 maart gehouden. Dit jaar bleek in Bunnik dat de zaken in beweging zijn en dat beheerders van keringen bezig zijn de zaken vorm te geven.

Het beheren, inspecteren en onderhouden van dijken en keringen is niet alleen een zaak van Rijkswaterstaat en de waterschappen. Voor secundaire keringen kunnen de provincies ook het nodige doen, bleek uit het verhaal van Pieter Jan Hofman van de provincie Zuid-Holland. Volgens hem is de provincie tegenwoordig meer een (water)partij dan een toezichthouder. Hij concludeerde dat de technische kennis van dit moment op zich wel goed is, maar dat uit historische documenten ook veel informatie valt te halen. Daaruit blijkt misschien wel dat een kering op een oud kunstwerk is gebouwd, wat een mogelijke zwakke plek is. Een ander punt is dat een dijk geen plek binnen de ruimtelijke ordening moet afdwingen, maar deze automatisch moet krijgen. Provincies kunnen daarin een belangrijke rol spelen.

Gegevens

Gegevens in alle soorten en maten zijn van het hoogste belang om dijken goed te kunnen inspecteren en onderhouden. Dick Schaap van Maris ziet in het gebruik van internet hét middel om informatie uit te wisselen tussen organisaties, maar ook naar derden. Schaap vergeleek kennis met een goudkist: als je die gesloten houdt, blinkt het misschien mooi, maar je hebt er niets aan. Door het goud beschikbaar te stellen verrijk je jezelf.

Ijkdijk

Met de zogeheten ijkdijk krijgen waterbeheerders de gelegenheid om allerlei technieken in de praktijk uit te proberen. Maar ook bedrijven krijgen een kans hun technologie 'in het wild' uit te proberen. Volgens Nico Pals van TNO zal deze dijk, die vlakbij Bellingwolde wordt gebouwd, een heleboel

vragen kunnen beantwoorden en daarmee beheer, onderhoud en inspectie van keringen veel efficiënter (en dus goedkoper) kunnen maken. Dit jaar wordt begonnen met de bouw. Volgend jaar kunnen de eerste experimenten worden uitgevoerd.

Handreiking

Peter Blommaert (Rijkswaterstaat) en Gerard Moser (Partner in Water Management) gingen in op het daadwerkelijke onderzoek naar verbetering van de inspectietechnieken. De studie gaat resulteren in een handreiking die volgend jaar uitkomt, maar een aantal conclusies was nu al te trekken. De inrichting van inspecties kan beter: er moet niet alleen worden waargenomen, maar de waarnemingen moeten ook vertaald worden in een prognose. Ook het vastleggen van waarnemingen is een zwak punt: dit moet uniform, consequent en duidelijk gebeuren.

Servicecentrum

Een manier om waterschappen te helpen bij extreme gebeurtenissen is het oprichten van een Servicecentrum Waterkeringen. Dit zou een al dan niet virtueel centrum moeten zijn waar kennis wordt gedeeld, maar mogelijk ook materiaal of personeel. Volgens Bas de Bruijn van Waterschap Rivierenland voorziet een dergelijk centrum in een behoefte. Het gaat om samenwerking op operationeel niveau en dan vooral bij gebeurtenissen die niet dagelijks voorkomen. Omdat daarover weinig kennis beschikbaar is, is het nuttig deze te delen en op te slaan.

Uit de betreffende workshop 's middags bleek dat enige huivering bestaat tegenover

een dergelijk kenniscentrum. De waterschappen zitten niet te wachten op een nieuwe organisatie. Ook het verdelen van bijvoorbeeld pompen is een probleem: wie krijgt wat? En wat als een waterschap de spullen zelf nodig heeft?

In april behandelen de directies van Rijkswaterstaat en de waterschappen het idee. In mei volgt een discussiebijeenkomst. Daarna bepalen de betrokken partijen de haalbaarheid van een kenniscentrum voor waterkeringen.

Stein

De laatste spreker van de dag kwam met een concreet voorbeeld van wat fout kan gaan met een kering. Herbert Michon van Rijkswaterstaat directie Limburg ging in op de lessen van de dijkschuiving in Stein op 27 januari 2004. Terwijl 's morgens de dijk nog geïnspecteerd was, schoof 's middags een groot stuk af. De oorzaak bleek een lekende waterleiding in de dijk te zijn. Natuurlijk werden verschillende onderzoeken uitgevoerd. GeoDelft onderzocht de oorzaak, de Onderzoeksraad voor de Veiligheid de gehele gang van zaken. Vooral het rapport van de Onderzoeksraad was niet mild. Zo stelde de raad dat de veiligheid van de leidingen geen prioriteit had voor de leidingbeheerder en dat er beter toezicht op het beheer moet worden gehouden. Ook bleek dat de ligging van leidingen in keringen niet precies bekend was.

Rijkswaterstaat heeft een aantal maatregelen doorgevoerd aan de hand van de uitgevoerde onderzoeken. Zo is het calamiteiten-draaiboek aangepast, alle beschikbare informatie over keringen is in een Instandhoudingsplan vastgelegd, de schouwinspecties worden nu gezien als een primaire taak en ervaringen met collega-beheerders worden voortaan gedeeld! Tenslotte wordt het budget voor inspecties geborgd, zodat niet elk jaar een ander bedrag beschikbaar is.

Toch ontbreken nog enkele zaken volgens Michon: het bevoegd gezag moet eisen en normeringen voor secundaire keringen opstellen, er moet een technisch referentiekader komen, gereedschap voor integraal beheer en de inspecties moeten eenduidiger en regelmatig plaatsvinden. Michon stelde een puntensysteem voor keringen voor, waarbij direct te zien is hoe de kering er aan toe is en eventuele verslechtingen makkelijk kunnen worden geconstateerd. ■